

foras: alteram i. e. in infernum: filios i. e. virtutes quod faciebat in die: in nocte rubeat: Ingressus in templum i. e. quia die dominico intravit in templum: querebant eum perdere: ostendit novem servos qui non negati sunt in ministris suis: homo quidam i. e. Deus Pater: plantavit vineam i. e. Judæos: colones id sunt legislatores: ipse peregre fuit i. e. omnes dimisit in libertate arbitrii sui: primum servum i. e. Isaiam: secundum i. e. Jeremiam: tertium i. e. Dabel: extra vineam i. e. extra Jerusalem: quid faciet Dominus vineæ: venit & perdidit i. e. malus mala conquassabitur i. e. cruce conteret voluntates ejus: comminuit illum i. e. in vindicta crucis: Gens in gentem i. e. genti in Romanos: regnum in regno i. e. alii adversus Romanos: terrores i. e. quadrigæ in aere audiebantur: signa erunt: ut fuit supra Jerusalem: stella cum gladio igneo, contingunt in testimonio i. e. de Judæis ad gentes: ergo do vobis eos & sapientiam in Moyfi dicitur ostendit tibi Deus sapientiam.

Capillus de capite non peribit i. e. mortalitate: Jerusalem calcabitur i. e. idola adorabitur in ea, donec implentur tempora gentium i. e. Judæos conversos in finem mundi: signa in sole i. e. ad litteram: sonus maris i. e. factum est mare sodomiticum: pisces suos in terra jacet: venientem in nubibus cæli i. e. in Prophetis & Apostolis: ficulnea & arbæ i. e. synagoga & homines. In die doctus in templum i. e. laboravit cum Judæis: in nocte, in monte Oliveti i. e. requiebat cum gentibus.

Homo an fora aqua portans i. e. Moyfi & Johannes Baptista: domus cœnacula i. e. Ecclesia, stratum i. e. fidem Trinitatis, donec impleatur regnū Dei i. e. ministerium magnum: duo calices unum cum aqua, alterum cū vino i. e. cum mixtione aquæ & vini in calice, vinum unum cum aqua ostendit passionem per baptismum. Nunquid aliquid defecit vobis, quando fiebat cum illis in carne i. e. præcipiebat illis non habere curam sæculi: dum autem ab illis se separat habere unicam fidem: emat gladium i. e. legem: duo gladii, id sunt duas leges.

Filius hominis sedens ad dextris virtutis: ut dixit Dominus Domino meo & reliqua: In veste alba remisit eum ad Pilatum i. e. in fide Trinitatis: venit ad gentes ad plebem Israel: facti sunt amici i. e. eterque populus ad fidem Christi. Herodes significat populum gentium: Pilatus Judæos. Leviathan densi seduna Barrabam filius diaboli dicitur: flete super vos i. e. super gentem vestram: tunc incipient dicere i. e. plebis Israel: dicite montibus i. e. Patriarchis collibus i. e. Prophetis: dimitte illis i. e. bibant sanguinem quem effunderint, ut fiant vasa misericordie quæ sunt vasa iræ: nescitur quid faciunt & si scirent Dominum majestatis nunquam crucifixissent: quia per ignorantiam fecerunt: hodie mecum eris in paradiso i. e. qui sequitur Christo tenebras non habet sed lumen vitæ.

Joseph i. e. populus Israel, aromata & unguenta i. e. fides spes caritas: una sabbati i. e. Evangelium quod lucecit per noctem veteris Testamenti: mulieres primis resurrectionem viderunt: Aptum fuit ut per ipsas prius salus curet: risset per quas prius aucurrebat mors: & ecce duo viri steterunt in Mathæo primo angelus, in Marco adolescens in Joanne duo angeli in Luca duo viri dicuntur i. e. multa itinera mulierum & diversa sunt visiones vel in unum: iterum & una visio & dissimiles sunt narrationes Evangelistarum.

Linteamina sola posita, ostendunt quod non indigent corpora vestimenta post resurrectionem sicut mirans i. e. quod derelinquitur vestimenta: duo ex illis ibant, ostendit gentes quia sic ostensus est illis qui foris erant, sicut his qui intus erant: castellum i. e. mandum.

Jerusalem i. e. cælestis stadium i. e. octava pars de milliaro: stadia 12. ostendit numerum dierum in quibus factus est mundus. Nomen castelli Emaus, & ipse finxit se longius ire: i. e. ad gentes & cognoverunt in fractione panis, & non cognoverunt eum in prædicationem audire. Evanuit ab oculis eorum: ostendit quod non possumus tardare in theoria, & longius fuit ab eis, quando non cognoverunt i. e. quia longius possumus manere in actuali vita: cum aperiret nobis scripturas: pax vobis: nunc eos congregat in unam pacem: quare non uno loco surrexit & ascendit? quia honor descendit Jerusalem ad gentes. Dominus hic implevit quod ipse dixit orate pro sequentibus dimisit.

Explicit Lucas.

INCIPIT EXPOSITIO
IN EVANGELIUM
SECUNDUM JOANNEM.

IN principio erat verbum, id est quia omnia in ipso inchoantur & finiuntur. Verbum patris filius apud Deum: quia filius apud patrem semper est, Deus erat verbum, id est Deus erat filius: hoc erat in principio apud Deum: omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: hæc idola: quod est, in eo vita erat, hoc est quia illi omnia antequam fiant vivant: vita erat lux hominum, lux & vita Christus est: in tenebris lucet i. e. in populo Judæorum per legem & Prophetas: Judæi cum non cognoverunt: erat lux vera quæ illuminat omnem hominem & reliqua: lux vera illuminat nascendo, nutriendo, vivendo, & per gratiam baptismi Spiritus sancti, illuminat scientiam in mundum venit, mundum non cognovit, id est populus Judæorum: pars aliena, pars aliqua cognovit eum: in sua venit: in sua gente secundum carnem: sui eum non receperunt: quique eum receperunt, dedit potestatem filios Dei fieri: per fidem ex eo nati sunt per renovationem baptismi: & gratiam Spiritus sancti.

Verbum caro factum est & habitavit in nobis, id est per assumptionem carnis: vidimus gloriam ejus, id est, per transfigurationem, & resurrectionem illius: post me venit, ostendit, secundum carnem nativitatem: ante me factus est: id est per ipsum facta sunt omnia: & quia prior me erat, & de plenitudine ejus nos omnes accepimus: Nascendo, nutriendo, vivendo, gratiam pro gratia. Veteri testamenti gratia novi Testamenti: Item per fidem & caritatem: per litteram legis vel prophetiam: tres modi per gratiam baptismi gratiam æternam, filius qui est in sinu patris, id est in corde vel in secreto: confessus est, Johannis non esse Christum.

Non negavit, se Præcursorem esse Christi, aliter ostendit novum Testamentum & ego nesciebam eum, ostendit Johannes non scire per baptismum Christi redemptionem esse mundum, nam sciebat eum filium Dei esse & natum in carne.

Rabi ubi habitas? id est in qua doctrina? commoveris: sive docere: venite, discite doctrinam meam qui omni vult venire ad se, apud eum manserunt die illo, ostendit novum Testamentum sive vitam præsentem: hora decima significat vespere mundi: in crastinum voluit exire in Galilæam, id est post resurrectionem suam ad gentes sub fide, id est sub legis littera vel synagoga: cælos apertos, id est generi humano, angelos ascendentes & descendentes, id est in ministerium Christi: die tertio nuptiæ factæ sunt, id est tertia lex, nuptias copulatio Ecclesiæ cum Christo intelligitur: Maria Jesu in nuptias, ostendit synagogam: Jesus & discipuli ejus, figura Ecclesiæ, deficiente vino, id est defectio litteræ legis.

Nondum venit hora mea, id est nondum venit tempus passionis Christi lex hidriæ, lex ætates, in vinum Christus. Architrachus Johannes ostendit, quod ante bibit Johannes passionem quam Christus: aqua vinum factum, ostendit renationem & vetus Testamentum in novum: Aliter per aquam baptismum Johannis per vinum passio Christi, item per vinum sanguis Christi ut ipse ait, sanguis ejus verus potus est, bonum vinum servare, ostendit mysterium: mysteria veteris Testamenti per boves vendentes doctores ostendit, qui dona sacra vendunt, per oves homines simpliciter ostendit, flagellum de resticulis i. e. vindicta pro variis peccatis unde ejiuntur, de Ecclesia: Jesus non crederet se ipsum illis i. e. pro parte carnis Nichodimus nocte venit ad illum, per noctem ostendit litteram legis: sive ignorantiam cordis ut inlustraretur à lumine, scientiæ Dei: scimus quod à Deo venisti, ostendit eos qui receperunt Christum per fidem, caro nascitur ex carne & sanguine, ut vivat corporaliter in mundo, iterum renascitur anima ineffabiliter & Spiritu sancto ut vivat in æternum.

Spiritus ubi vult spirat i. e. quem vult illuminat, sicut dicit Apostolus qui enim adhæret Christo unus spiritus est: Vocem meam audis, ostendunt illuminationem auris cordis

unde Propheta ait, audiam quid loquatur in me Dominus, Deus: quod scimus loquimur, quod vidimus testatur, quod dicimus scimus, ostendit per modos locutionis sive tota Trinitas, vel Christus cum Apostolis & Prophetis: testatur i. e. testimonium damus: testimoniorum nostrorum non accipitis, id est prædicationem nostram non creditis: Christus de cælo descendit assumendo carnem.

Nemo ascendit ad cælum, nisi Christus cum arbore i. e. Ecclesia: sicut exaltatus serpens in deserto: & Christus exaltatus est in libano crucis: sicut illi percussus à serpentibus: ita per visum serpentis ærei liberabuntur: ita & homo percussus à diabolo qui credit passionem Christi liberabitur: Venit in terram Judæam, in terram confessionis in Enon, id est nomen loci ubi immolaverunt filios & filias suas dæmoniis, unde accepit vocem gehenna: juxta Salim quæ interpretatur pacis quam vocaverunt iebus unde acceperunt nomen Iebusei: nondum enim erat Johannes in carcere ostendit quia nondum erat consummatio legis litteræ: illum oportet crescere me autem minui: qui putabatur esse Propheta, inventus est Christus & qui putabatur esse Christus inventus est Propheta: quod vidi & audivi secundum divinitatem: hoc testificatur: secundum divinitatem testimonium ejus nemo accepit: hic totum pro parte ponitur: item credite quia Deus verax est.

Oportebat eum transire per Samariam, ostendit sicut prædicavit Judæis, prædicare & gentibus: prædium i. e. agrum, fons ad fluendum puteus ad potandum: fatigatus Jesus ex itinere: ostendit veniendum per incarnationem super historiam legis litteræ, per horam sextam fidem Samaritanorum intelligitur qui erant ferventes: mulier i. e. synagoga: haurire aquam discere historiam legis litteræ: petit Jesus bibere i. e. petere fidem mulieris puteus altus i. e. altitudo mysterii legis: fons aquæ salientis ad vitam æternam i. e. prædicatio Evangelii ebulliente ex ore Apostolorum sive credentium: quinque viros, ostendit quinque libros Moyfi, & hunc quidem habes est tuus ostendit librum Josue: reliquid hydriam suam i. e. pristinam conversationem: abiit in civitatem: ostendit primitivum Ecclesiam quasi ad gentes sive ad populum: levate oculos vestros i. e. oculos fidei: albas melleis i. e. corda fidelium: qui feminaverunt i. e. Prophetas qui metunt sunt Apostoli: Mansit apud eos duos dies i. e. post duo testamenta tradita Judæis: abiit in Galilæam i. e. ad gentes: hic aliter qui mortui sunt corporaliter, in futuro audiunt vocem ejus & resuscitantur: sicut habet in se vitam ita & filius: quod dicitur dedit filio hoc est pro parte carnis: qui bona fecerunt in resurrectione vitæ hoc est qui seipsum judicat resurgit & aliter qui mortui sunt in peccatis, per conversionem fidei vivunt ad vitam, ipsi resurgunt ad iudicium, qui hic male egerunt: quod dicit non facio à me quicquam, ostendit pro parte corporis: sicut audio & iudico: iudicium meum iustum est, non quero voluntatem meam, sed qui misit me patris, hic voluntatem suam posuit, pro membris.

Si testimonium perhibeo de me testimonium meum non est verum: sicut ait Salomon, lauda te alienus non os tuum: neque vocem ejus audiunt unquam, ostendit infideles qui prædicationem ejus non receperunt ascendit in montem cum discipulis suis i. e. ad altiore vitam ascendere temptans Philipum i. e. ad probandum non ad perdendum: quinque panes, quinque libri Moyfi: per ordinationem, intelligitur asperitas legis litteræ: fœnum multum, perfectio populi ostendit: nunquid pereat de reliquis i. e. nolite mittere doctrinam ubi non ædificat: ascendit solus in montem i. e. ad patrem, descendunt discipuli ad mare, hoc est ad gentes: ascenderunt in navem i. e. in Ecclesiam tenebræ factæ sunt i. e. vespertine mundo aut impetum persecutionis post ascensionem Christi: remigantes i. e. confugientes ad Christum.

Jesum ambulante super mare i. e. calcantem vitia mundi: turbas ascendentes in navem querentes Jesum, ostendit ut omnes cum proprio labore requirunt Christum: manu dicitur apud Hebræos unde accepit nomen manna apud Latinos hoc est panis vivus sive corpus Christi transfigurationem mysterio, tribus modis suscitatur homo i. e. de infidelitate ad fidem, de peccato ad penitentiam, in novissimo die corporaliter, in resurrectionem: ego vivo propter patrem, ostendunt secundum divinitatem: scenopægia i. e. fictio tabernaculorum: vos ascenditis ad diem festum, ego non ascendo: Vos quibus mundum delectatur ego non ascendam quia non

sum de mundo, die festo mediantem.

Ascendit Jesus Jerusalem, maxime incendente zelo Judæorum: mea doctrina non est mea, est mea quomodo non mea: mea est quæ ex ore meo eis procedit: non est mea quia quæ ad patrem audivi: hæc loquor vobis, aliter secundum carnem mea est sed secundum divinitatem non est mea, unum opus feci & omnes miramini totum hominem sanum feci in sabbatho, hoc est totum genus humanum, in novo Testamento: nolite iudicare secundum faciem i. e. personam hominis nolite accipere: nescitis unde sum i. e. secundum carnem.

Abhuc modicum vobiscum sum, ostendit usque in passionem: quæretis me & non invenietis i. e. corporaliter & ubi ego sum vos non potestis venire i. e. per incredulitatem nisi per fidem: in novissimo autem die festivitatis i. e. per acta festivitatis Judæorum: qui sicut veniat & bibit i. e. qui sicut verbum Dei veniat & bibit doctrinam Evangelii: flumina de ventre i. e. doctrina de corde: fluent aquæ vivæ i. e. prædicatio Evangelii quæ donat perpetuam vitam: quia Jesus nondum erat honorificatus, ostendit honorificationem passionis & resurrectionis: reversi sunt unusquisque in domum suam i. e. in malitiam suam.

Mulier in adulterio deprehensa, ostendit synagogam quæ adulteravit legem Moyfi secuta est traditionem paternarum: sive Ecclesiam ex gentibus quæ relinquit Deum fornicata est cum dæmonibus: quia adducunt eam in medio, ostendit Judæos quia accusatores sunt Ecclesiæ Christi: Moyse mandavit lapidare tu quid dicis? temptantes eum pro duabus causis, si dixisset lapidare dixissent illi non facit ille quod docet remittite ad nos, si dixisset non lapidari dixissent contradicitor legis est: Jesus inclinans se deorsum i. e. de sedibus paternis in mundum ad redimenda peccata generis humani, digito scribebat in terra: ostendit peccata eorum crevit te se ut erigeret eos qui incedebant in peccatis: iterum inclinans se, scribebat in terra, ostendit remissa peccata mulieris: remansit solus Jesus cum muliere in domo i. e. cum Ecclesia in mundo: qui sequitur me non ambulat in tenebris, ostendit non tantum gressus pedum sed affectum cordis: non in tenebris i. e. ignorantia, neque in tenebris peccatorum: sed habebit lumen vitæ i. e. lumen scientiæ & lumen perpetuum multa habeo de vobis loqui & iudicare, ostendit quia si crederetis multa vos docebo: estis non crederetis, multa loqui ad excusationem vestram.

Ille ab initio homicida erat: quia semetipsum interfecit superbiendo: aliter primum hominem quem Deus immortallem condidit & ipsum fecit mortalem, & per ejus suggestionem occisus est Abel: quis ex vobis arguet me de peccato? qui ex Deo est verba Dei audit i. e. qui intelligit & facit: Samaritanus es & dæmonium habes, hic quod non fuit nec habere & quod erat tacendo consensit: ego gloriam meam non quero, est qui quærit & iudicat: Deus Pater; non quero sicut simulatores faciunt & injuste iudicant: Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit & gavius est i. e. vidit fidem in spiritu & vidit illum in persona angelorum: tres vidit, quasi unum salutavit ubi dixit divertite domini mei ad domum servi vestri si inveni gratiam in oculis tuis: amen amen dico vobis est amen geminatus intellectus, vere sive fideliter: adnuntians novum & vetus Testamentum: ante Abraham ego sum: de divinitate locus est: tulerunt lapides ut jacerent in eum i. e. lapidea corda habentes: abscondit Jesus, ostendit se abscondit à cordibus eorum se, exivit de templo i. e. de populo Judæorum Jesus transiit per medium eorum i. e. abiit ad gentes.

Vidit hominem cæcum à nativitate, cæcus humanum genus significatur: Neque hic peccavit neque parentes ejus, ut intelligas hoc quod dixit neque peccavit: Adam primus creatus ad videndum malum clausos habuit oculos, cum transgressus fuit mandatum Dei: apertos oculos tenuit ad malum & clausit ad bonum: quid igitur parentes nisi genus humanum, & instigatores vitiorum aut ipsa vitia significatur: me oportet operari i. e. predicare: donec dies est i. e. dum sum in mundo: venit nox i. e. persecutio Apostolorum sive persecutio antichristi: nox quando nemo potest operari i. e. post uniuscujusque exitum: exiit in terram i. e. incarnationem Christi.

Lutum fecit limivis oculos meos: ostendit sicut primum hominem de limo terræ formavit ita per eumdem genus luti reformavit genus humanum: Vade & lava ad natatoria Siloe,

demonstrans baptismum: per parentes intelligitur diabolus seu vitia: qui dixerunt etatem habet ipse pro se loquatur: qui noluit hominem confiteri Christum: hunc nescimus unde sit: ostendit quia nesciebant ejus divinitatem: in iudicio ego veni, in hunc mundum, ostendit qui audit verbum, & recepit iudicium accepit ad condemnandum: ut qui non vident videant, ostendit gentes: quæ legem non acceperunt: & qui vident cæci fiant i. e. Judæos qui videbant per legem cæci facti sunt, quia non crediderunt in Christum.

Qui non intrant per januam, ostendit Episcopos qui per præmia intrant non per vocationem Dei sive populi pastores sunt ovium, qui pro lucro animarum non pro ambitione sæculi sunt: huic ostiarius aperit: primus ostiarius Johannes Præcurfor Christi, scripturæ scriptura divina vocari nominati i. e. novit Dominus qui sunt ejus: producit illas in doctrinam sive in regnum, ante illos vadit i. e. exemplum quod docuit prius fecit: præcedit illos in regna cælorum, sive & omnes doctores boni præcedunt exemplis.

Vocem meam audivit i. e. doctrinam: alienus sequuntur i. e. fides, doctrina hæreticorum: quotquot venerunt fures fuerunt & latrones i. e. pseudopropheta qui fuerunt & erunt tempore antichristi: per me si quis intraverit salvabitur: hoc est qui per doctrinam Christi salvabitur: ingrediatur per penitentiam in Ecclesiam, & egredietur de presenti sæculo ad regnum Dei: aliter, egredere contra hæreticos expugnandum: fur non venit nisi ut occidat & perdat, isti sunt ordines sacerdotum qui pro gratia turpi lucri non pro lucro animarum ingrediuntur, ego veni ut vitam habeatis i. e. doctrinam meam & abundantius habeatis i. e. vitam æternam: mercenarius est qui pro lucro terreno docet: vidit lupum fugit i. e. diabolus vel hæreticum: alias oves habeo quæ non sunt ex hoc ovili gentes ostendit, sit unus grex & unus pastor, i. e. Ecclesia & Christus: hic lapis angularis intermedium parietem qui fit utraque unum.

Potestatem habeo ponendi animam meam & iterum sumendi eam: ostendit pro parte carnis, pater quod dedit mihi majorem omnibus, ostendit Christo vel Spiritu Dei majorem esse omnibus operibus sæculi: ego dixi dii estis, tribus modis dicitur i. e. essentialiter, qui semper est i. e. Deus: nuncupativus, dii estis: falsè deos dicitur demones sive idola.

Abiit trans Jordanem i. e. ad gentes, ubi Johannes primum baptizans mansit ibi, ostendit Ecclesiam: Lazarus figurat Judæos quia Judæi infirmi erant à fide Christi: Martha & Maria doctrinam bonorum Judæorum ostendit: hæc infirmitas non est ad mortem, ostendit quia qui mortui sunt hominibus Deo vivunt: mansit ibi duos dies i. e. duos testamenta. Eam iterum in Judæam, reversam fidem in Judæos per Eliam & Enoch in finem mundi: duodecim horæ sunt diei, dies Christus est: duodecim oræ duodecim Apostoli: si quis ambulaverit in die non offendit, in die i. e. in doctrina Christi aut Apostolorum non offendit in peccato quia lucem hujus mundi videt i. e. Christum per scientiam videt.

Si quis ambulaverit in nocte offendit, per noctem intelligitur tenebræ peccatorum, sive ignorantia cordis: non erat ibi, ostendit, præsentiam carnis sciebat mortuum esse i. e. quia omnia novit: unum in domo archi synagoga, duo filium viduæ in portam civitatis tertium Lazarum de monumento, in domo i. e. in corde: in porta i. e. in ore, in monumento i. e. in opere, per eandem moritur homo & per eandem resuscitabitur.

Martha ut audivit quia Jesus venit obviavit ei: Hic Martha significat Ecclesiam quæ obviavit Christo per fidem: Maria domi sedebat, contemplationis vitam ostendit, qui credit in me & mortuus fuerit vivit sive corporaliter, sive in peccatis per penitentiam: omnis qui vivit & credit in me qui hic in bonis operibus vivit in Christo non morietur in æternum.

Lachrimatus est Jesus, ostendit sicut verus Deus & verus homo exemplum compassionis est, ligatis manibus & pedes, ostendit vinculis peccatorum: facies sudario ligatus i. e. velamen super corda Judæorum: solvite illi i. e. per prædicationem fidei. Judæi quanto majora signa videbant tanto magis obcæcabantur: tulerunt locum & gentem, locum Jerosolymam possident Romani & gentes quæ dispersi sunt per regiones, princeps causas dixit, expedit unum hominem mori quam tota gens pereat, quia ministerium Dei habebat præ manibus & spiri-

tum Dei hoc locutus est, ut filius Dei qui divisi erant congregaret in unum in toto mundo: Martha ministrabat, ostendit activam vitam.

Lazarus discumbens cum Jesus, significat Ecclesiam: Maria accepit libram unguenti, ita & totus mundus quod intelligitur corda fidelium: per unguentum odorem confessionis, Maria Ecclesiam significat, unxit pedes Jesu i. e. per confessionem penitentiam: domus repleta est ex odore unguenti ita & totus mundus repletus est de passione & resurrectione Christi.

Ut audivit turba quod Jesus venisset acceperunt ramos palmarum obviam Jesu exierunt, ostendit quia tres secundum adventum post resurrectionem rapiuntur in aera cum Domino invenit alium, per alium populum gentilium ostendit: sedit super eum i. e. per confessionem fidei: noli timere perditionem tuam, quia Salvator tuus venit filia Sion ostendit congregantium fidelium ex Judæis & gentibus: totus mundus post eum abiit, quia per passionem & resurrectionem suam totum mundum de peccato redemit: & secutus est eum: accesserunt ad Philippum & rogabant ut viderent Jesum, ostendit gentes per prædicationem Apostolorum conversas ad fidem: granum tritici figuram Christi tenet, si mortuum fuerit multa grana adfert: sic & Christus multiplicavit Ecclesiam suam.

Clarificabo & iterum clarificabo i. e. clarifica illum in resurrectione Lazari, iterum clarifica illum in sua resurrectione: princeps mundi mittitur foras i. e. diabolo ejecto de potestate mundi per passionem crucis: ambulate dum lucem habetis i. e. dum Christum corporaliter & spiritualiter vobiscum habetis: ne tenebræ vos comprehendant i. e. tenebras ignorantia & persecutiones peccatorum: abscondit ab eis i. e. corporaliter sive spiritualiter, Domine quis credidit auditui nostro: quis pro raritate ponitur sive proficulate auditus fides est, quam per Spiritum sanctum dividimus: brachium Domini filius Dei est, qui revelatum est i. e. aliqua pars ex Judæis revelatum ex gentibus i. e. qui credit in me non solum secundum humanitatem, sed secundum divinitatem, aliter non solum in me sed & in patre quia ego in patre, & pater in me: qui videt me videt qui me misit, ac si aperte dixisset, qui vidit me verum hominem esse & credit me verum Deum esse, videt & patrem secundum divinitatem.

Non veni ut iudicem, sed ut salvificem mundum, ostendit quod per effusionem sanguinis redimeret mundum: dilexi vos quia eram in mundum usque in finem dilexit: exemplum dedit ut omnes in Dei veritate permaneat usque in finem: cena facta ostendit passionem Christi sicut post cenam prandium non fit, sic Christus post quam semel passus est non ostendit se iterum passurum: surgens à cena, ostendit passionem nostram resurrectionem sive ascensionem: ponit vestimenta sua, ostendit quia deponenda erant vestimenta ejus ad crucem.

INCIPIIT CAPITULATIO.

ACCIPIENS linteam & præcinxit se linteo i. e. mortificatio ipsius: mittit aquam in pelvium, ostendit gratiam baptismi: cepit lavare pedes discipulorum suorum & extergere linteo, per lavationem pedum, baptismum Apostolorum intelligitur, per extensionem lintei ostendit per passionem Christi extensionem peccatorum: non lavabis pedes mihi in æternum, pavore perterritus dicebat hoc: si non lavero te non habebis partem mecum, ostendit qui non est lavatus per baptismum & per confessionem penitentiam non habebit partem apud Dominum: accepit vestimenta sua, iterum ostendit quod revertetur ad Judæos in finem mundi: non est servo major Domino suo neque Apostolus eo major qui misit illum i. e. si ego pater & vos patimini. Aliter si ego me humilio usque ad vestigia vestra, ita & vos humiliare vos omnibus: levabit contra me calcaneum i. e. calcaneum extrema pars membri est.

Et per buccellam introivit in eum satanas i. e. sicut Apostolus ait, qui indigne accipit corpus Domini, & sanguinem ejus, iudicium manducat & bibit: præceptum novum de vobis ut & diligatis invicem: in veteri dicitur diliges amicum & odio habebis inimicum, Dominus dicit diligite inimicos vestros: hoc est præceptum novum, non conturbetur

turbetur cor vestrum, hic prædicat Apostolis de passione sua, credite in Deum, & in me credite quia filius Dei sum.

Credite in domo patris mei, id est in Ecclesia mansiones multæ sunt i. e. sicut in uno homine sensus divinus est ita in Ecclesia quæ est corpus Christi gratia multæ sunt: vado parare vobis loci. e. parabo vobis vitam, sicut Apostolus advocatum habemus apud patrem, qui interpellat pro nobis: ego sum vita & veritas & vita, via sine errore Christus est, veritas sine fallitate, vita sine morte ipse est.

Amodo nobis eum & vidistis eum, id est, quem cognoverunt oculis corporis, & cognoverunt oculis cordis, secundum divinitatem per insulationem Spiritus sancti: majora horum facit, id est, quia Christus per similitudinem mulierem fornavit: Apostoli vero per umbram insimulaturabunt.

Explicit Passio.

ROGABO patrem meum & alium paraclitum dabit vobis: per bis spiritum acceptum dilectio Dei & proximi intelligitur: spiritum veritatis quem mundus accipere non potest, id est, qui mundum diligit non accipit illum, non relinquam vos orfanos, id est non relinquam vos secundum divinitatem: in illa die cognoscetis, id est in futuro, sive in resurrectione Christi, Ego in patre, id est secundum divinitatem, vos in me, quia membra mea estis: & ego in vobis, id est, in dilectione cordis vestri: manifestabo ei meipsum, id est, credentes in divinitatem, mansionem apud eum faciemus sicut ipse ait, ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum & ego & reliqua: pacem meam do vobis, id est, sicut ego patienter suffero omnia, & vos patientiam habetis: pacem meam relinquo vobis, id est, sicut ego passus sum, ita & vos patiemini: non sicut mundus dat pacem ego do vobis, mundus interruptam pacem dat, Deus æternam dat: venit princeps mundi ad me, & nihil in me invenit, id est, diabolus venit ad crucem, & in Domino non invenit peccatum, quæsit capere captus est ab eo: sicut præcepit mihi pater sic facio, misit illum pater ut sanguinem suum funderet pro genere humano, & ita fecit: ego sum vitis vera unde perfudit sanguis, & aqua: & pater meus agricola est, id est, cultor Ecclesie: vos palmites, id est, Apostoli sive fideles Ecclesie: sicut palmes non potest à se fructum ferre nisi manserit in vite, sic & unusquisque non fert fructum nisi manserit in Christo.

In hoc clarificatus est pater meus, ut fructum primum afferatis, id est sicut prædicationem, ego & passionem fructificavi, ita & vos facite: sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos, id est, sicut misit me pater prædicare & pati, & ego mitto vos: majorem caritatem nemo habet & reliqua: dilectio fortior est morte, ego pro dilectionem patris pro vobis, & vos patimini pro Ecclesia: omnia quæ audivi à patre meo nota feci vobis, id est præcepta Evangelii: elegeri vos de mundo, id est de mundanis actibus: non estis de mundo, id est, quia non diligitis mundum: ut ait, Salomon, talis est mulier adultera, quæ cum comederit tetigit os suum, dicit, non sum operata malum, figurat Ecclesiam ex gentibus, quæ per confessionem abstergit se de immunditia peccatorum: ab initio mecum istis, id est ab initio prædicationis.

Si ego non abiero paraclitus non veniet ad vos: cum venerit paraclitus arguet mundum de peccato, id est, quia non credit in me, credat per prædicationem Evangelii: de iudicio autem, quia princeps mundi iudicatus est: Arguit de peccato, id est, ut per prædicationem vestram convertantur ad penitentiam: de iustitia, ut sicut diligit proximum, diligat & Deum ex toto corde: de iudicio, ut quidquid vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis: hæc enim est lex & Prophetæ.

Modicum non videbitis me, id est, dum jacui in sepulchro: modicum iterum & videbitis me, id est, per resurrectionem: venit hora quando non in proverbis loquar vobiscum, sed palam de patre manifestabo vobis, id est, per resurrectionem: in illa die in nomine meo petetis, id est, quia ascendo ad patrem resurgendo per potestatem: Pater diligit vos, quia diligitis me relinquo mundum, & vado ad patrem, id est, per præsentiam corporis, nam secundum divinitatem

Tom. V.

non relinquit mundum: pressuram habetis, id est, à mundanis hominibus tribulationem: ego vici mundum, id est alligavi fortem in mundo, qui est diabolus.

Venit hora pater, ad clarificari filium tuum: id est per resurrectionem: ut filius clarificet te, id est per filium convertantur & credant: ego te clarificavi super terram, id est notum feci omnibus, apud te manifestavi nomen tuum hominibus, ostendit quod secundum divinitatem, cum patre erat, & corporaliter in terra: quos mihi dedisti de mundo tui erant, in præsentia ab initio tui erant: mihi eos dedisti, id est, ad docendum: & sermonem tuum servaverunt, id est, in fide permanserunt, ego pro eis rogo non pro mundo, quia scit Deus qui sunt ejus: omnia tua mea sunt, & mea tua sunt: & clarificatus sum in eis, id est, in istem gentibus manifestatus sum, id est, quia crediderunt in me: in mundo sum corporaliter, & in mundo non sum corporaliter, & pro eis sanctifico meipsum, id est, per martyrium & resurrectionem: ego claritatem, quam dedisti mihi dedisti, id est, præcepta divina: exivit cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ostendit impetum persecutionis.

Iterum transiens Jesus cum discipulis suis, id est, de mundo ad patrem, & de Judæis ad gentes, venerunt cum laternis & fagulis, id est, ipsi sibi accenderunt lumen penale, adduxerunt eum ad Annam, Anna gratia Dei interpretatur, qui gratia Dei acceperat principatum sacerdotis: sed illa vita est ostiaria, quæ introduxit Petrum in atrium significat primitivæ Ecclesie, exprobravit eum quia Dei Filium se esse dixisse: certe non rapinam abstratus est se esse æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit formam servi accepit.

Jesus bajulans crucem suam: Exemplum dedit sicut ipse dixit: qui vult post me venire abneget semetipsum, & reliqua: duo latrones crucifixi erant cum Jesu, qui permansit unus in perfidia sua, ostendit Judæos, qui confessus est significat gentes: scriptum erat in titulo rex Judæorum, id est rex confessorum: fecerunt quatuor partes de vestimentis Jesu: quatuor milites, id est quatuor Evangelistæ: vestimenta divisa, id est prædicationem, incarnationem, passionem & resurrectionem, quæ prædicaverunt in quatuor partibus mundi, tunica autem inconsutilis desuper contexta, ostendit quia divinitas in Patre & filio inseparabilis est: non scindamus eam, sed fortiamus de illa cuius erat, ostendit quia viri Catholici non scindunt unitatem divinitatis.

Mulier ecce filius tuus: discipulo, ecce mater tua: hic virginem commendavit, ut incorruptam servaret: non fregerunt crura Jesu, id est, quod figuratum ante fuerat, per agnum in Ægypto: non crudum nec coctum aqua, sed asinum tantum igni, ostendit passionem Christi, baculum in manu, ostendit crucem Christi, de mundo ad patrem: non comminuetis ex eo, ostendit ut non ferret infracta crux Christi, lancea latus ejus punxerunt, ut impleteret scriptura: viderunt in quem pupunxerunt.

Exiit sanguis & aqua: sicut ex latere Adæ sumpta est Eva, ita ex latere Christi exivit redemptio Ecclesie: per sanguinem remisso, per aquam baptismum: duo discipuli currentes: Petrus & Joannes, ostendit duos populos currentes, Judæos per legis litteram, gentes per legem naturæ.

Joannes præcurrit citius vidit linteamina posita, & non introivit: Judæi per legem & Prophetas viderunt Christum venturum, & adventum ipsius non receperunt. Venit Petrus sequens, eum vidit linteamina & introivit, ostendit gentes quæ in adventum Christi, sive doctrinam illius: per linteamina incarnatio Christi intelligitur: per sudarium mysterium divinitatis intelligitur: sudarium non cum linteaminis, sed separatim in unum locum involutum, ostendit quia divinitas longe est remota à sensibus humanis, in unum locum qui sunt universalis: tunc introivit & alius discipulus qui prius venerat ad monumentum, ostendit Judæos reversos ad fidem in fine mundi: angeli sedentes ad caput & ad pedes, ostendit initium & finem.

Dixit Maria, nescio ubi posuerunt eum, ostendit secundum carnem diligebat mundum, & per fidem credebatur quod dixit Maria ostendit cogitationem vocis: quia per dilectionem proximi cognoscit homo Deum: dixit Jesus, noli me tangere, id est in corde tuo, tibi non ascendi per divinitatem, discipuli piscantes totam noctem nihil ceperunt: piscatores doctores veteres, in nocte ostendit ante adventum Christi nullus ad perfectionem per prædicationem legis veteris venisset.

Mane autem factum: ostendit factum adventum Christi: K k k